

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6To/7/2016
Identifikačné číslo spisu: 9515100022
Dátum vydania rozhodnutia: 17.05.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Bargel
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:9515100022.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Martina Bargela a sudcov JUDr. Daniela Hudáka a JUDr. Štefana Micháliku na verejnom zasadnutí konanom 17. mája 2017 v Bratislave, v trestnej veci obžalovanej Ing. arch. X. J. stíhanej pre zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona, o odvolaní obžalovanej proti rozsudku Špecializovaného trestného súdu Pezinok, pracovisko Banská Bystrica, sp. zn. BB-3T/4/2015, zo 16. februára 2016 takto

rozhodol:

Podľa § 321 ods. 1 písm. d/, písm. e/, ods. 3 Trestného poriadku zrušuje rozsudok Špecializovaného trestného súdu Pezinok, pracovisko Banská Bystrica, sp. zn. BB-3T/4/2015, zo 16. februára 2016 v časti - vo výroku o treste.

Podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku

obžalovanú Ing. arch. X. J., nar. XX. W. XXXX v K., trvale bytom
Z. - B. Z., B.
č. XX,

o d s u d z u j e

podľa § 329 ods. 2 Trestného zákona s použitím § 38 ods. 3 Trestného zákona, § 36 písm. j/ Trestného zákona, § 39 ods. 1, ods. 3 písm. d/ Trestného zákona na trest odňatia slobody vo výmere 3 roky.

Podľa § 51 ods. 1 Trestného zákona a § 49 ods. 1 Trestného zákona výkon trestu odňatia slobody podmienične odkladá a obžalovanej ukladá probačný dohľad nad jej správaním v skúšobnej dobe.

Podľa § 51 ods. 2 Trestného zákona obžalovanej ustanovuje skúšobnú dobu 5 rokov.

Podľa § 51 ods. 2, ods. 4 písm. g/ Trestného zákona obžalovanej u k l a d á povinnosť podrobiť sa v súčinnosti s probačným a mediačným úradníkom okresného súdu v mieste bydliska obžalovanej alebo iným odborníkom programu sociálneho výcviku alebo inému výchovnému programu.

Podľa § 61 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona obžalovanej u k l a d á trest zákazu činnosti spočívajúci v zákaze výkonu funkcie spojenej s rozhodovacou činnosťou vo verejnej správe na 4 roky.

Podľa § 83 ods. 1 písm. g/ Trestného zákona obžalovanej u k l a d á ochranné opatrenie - zhabanie vecí - sumy 200 €, ktoré sú zložené na účte špecializovaného trestného súdu č. M

Podľa § 319 Trestného poriadku odvolanie prokurátorky Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky z a m i e t a .

Odôvodnenie

Rozsudkom Špecializovaného trestného súdu Pezinok, pracovisko Banská Bystrica, sp. zn. BB-3T/4/2015, zo 16. februára 2016 bola obžalovaná Ing. arch. X. J. uznaná vinnou zo spáchania zločinu prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona pre skutok podrobne rozvedený vo výrokovej časti označeného rozsudku.

Za spáchanie tohto zločinu jej bol uložený

podľa § 329 ods. 2 Trestného zákona s použitím § 38 ods. 2 Trestného zákona, § 36 písm. j/ Trestného zákona, § 37 písm. e/ Trestného zákona, § 39 ods. 1, ods. 3 písm. d/ Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere 3 (tri) roky.

Podľa § 51 ods. 1 Trestného zákona za podmienok uvedených v § 49 ods. 1 Trestného zákona súd podmienene odložil výkon trestu odňatia slobody a obžalovanej zároveň uložil probačný dohľad nad jej správaním v skúšobnej dobe.

Podľa § 51 ods. 2 Trestného zákona súd ustanovil obžalovanej skúšobnú dobu na 5 (päť) rokov.

Podľa § 51 ods. 2, ods. 4 písm. g/ Trestného zákona zároveň súd obžalovanej uložil povinnosť podrobiť sa v súčinnosti s probačným a mediačným úradníkom okresného súdu v mieste bydliska obžalovanej alebo iným odborníkom programu sociálneho výcviku alebo inému výchovnému programu.

Podľa § 51 ods. 5 Trestného zákona obžalovaná je povinná strpieť nad sebou kontrolu vykonávanú probačným a mediačným úradníkom okresného súdu v mieste bydliska obžalovanej.

Podľa § 56 ods. 1 Trestného zákona súd obžalovanej uložil peňažný trest vo výmere 1 000 € (jedentisíc Eur).

Podľa § 57 ods. 2 Trestného zákona súd rozhodol o tom, že zaplatená suma peňažného trestu pripadne štátu.

Podľa § 57 ods. 3 Trestného zákona súd ustanovil pre prípad, že by výkon peňažného trestu mohol byť úmyselne zmarený, náhradný trest odňatia slobody vo výmere 4 (štyri) mesiace.

Podľa § 60 ods. 1 písm. c/ Trestného zákona súd obžalovanej uložil trest prepadnutia vecí - sumy 200 € (dvesto Eur), ktoré sú zložené na účte M špecializovaného trestného súdu od platiteľa Ing. arch. X. J. pod variabilným symbolom XXXXXXXXXXXX.

Podľa § 60 ods. 6 Trestného zákona vlastníkom prepadnutej veci sa stane štát.

Podľa § 61 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona súd uložil obžalovanej trest zákazu činnosti spočívajúci v zákaze výkonu funkcie spojenej s rozhodovacou činnosťou vo verejnej správe na dobu 4 (štyri) roky.“

Proti tomuto rozsudku podala riadne a včas odvolanie obžalovaná a prokurátorka Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej už len prokurátorka).

Obžalovaná v odvolaní uviedla: „Mám za to, že v mojom prípade neboli naplnené znaky skutkovej podstaty zločinu prijímania úplatku, pretože k mojej údajnej trestnej činnosti nedošlo pri obstarávaní vecí verejného záujmu a z mojej strany nešlo ani o prijatie úplatku. Z vykonaného dôkazu - svedeckej výpovede p. W. Z. vyplýva, že môj pracovný pomer na pozícii pracovníčky stavebného úradu mal skončiť (a ak by nedošlo k udalostiam súvisiacim s týmto trestným konaním by určite aj skončil) dohodou najneskôr začiatkom júna 2014. Zločinu prijatia úplatku som sa mala podľa napadnutého rozsudku dopustiť dňa 14.05.2014. V tento deň manželia Vaculovi nielenže ešte nemali podanú žiadosť o vydanie územného rozhodnutia a stavebného povolenia, na vybavenie ktorej zákon ustanovuje 30-dňovú lehotu, ale dokonca nemali k dispozícii ani žiadne doklady a dokumenty, ktoré sú vôbec pre podanie žiadosti o vydanie stavebného povolenia a na jej kladné vybavenie nevyhnutne potrebné. Zaobstaranie takýchto dokladov (projekt stavby, potvrdenia a povolenia príslušných orgánov štátnej správy) trvá rádovo týždne, niekedy mesiace, v žiadnom prípade si neviem predstaviť a v praxi som sa nestretla s prípadom, kedy by ich zaobstaranie trvalo kratšie ako 45 dní. Ani hypoteticky by som teda nemohla byť ja tou osobou, ktorá by rozhodovala o ich stavebnom povolení, ale by o ich žiadosti rozhodoval už môj nástupca na stavebnom úrade. Môj pracovný pomer by v čase rozhodovania o prípadnej žiadosti manželov O. (ktorá však ani nebola podaná a nemožno s určitosťou tvrdiť, či by podaná vôbec bola) už netrval. Len pre ilustráciu treba dodať, že podľa výpovede svedka O. si žiadosť o stavebné povolenie podali až v priebehu roku 2015, t.j. cca rok po návšteve u mňa na stavebnom úrade. Výpoveď svedka Z. súd prvého stupňa v zrejmom a neodôvodnenom rozpore s vyššie uvedenými skutočnosťami, ako aj v rozpore so základnou zásadou trestného práva „in dubio pro reo“, vyhodnotil tak, že by som o žiadosti manželov O. konala výlučne ja a preto nemohlo ísť eventuálne o nepriamu korupciu. Takéto kategorické stanovisko špecializovaného trestného súdu nemá oporu vo vykonanom dokazovaní a práve naopak mu odporuje. Odporuje tiež záverom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý s takto zisteným skutkovým stavom (t.j. keď nie je možné spoľahlivo konštatovať, že rozhodovanie o stavebnom povolení by som riešila výlučne ja) spojil povinnosť súdu posúdiť, či nie je na mieste použitie právnej kvalifikácie prečinu nepriamej korupcie. Som toho názoru, že ak by súd zásadu „in dubio pro reo“ dôsledne aplikoval, nemohol by konanie, ktoré je mi kladené za vinu, vyhodnotiť ako zločin prijímania úplatku podľa ust. § 329 ods. 2 Trestného zákona, ale nanajvýš ako prečin nepriamej korupcie podľa ust. § 336 Trestného zákona.“ Obžalovaná v závere odvolania navrhla, aby najvyšší súd zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a vrátil vec tomuto súdu na nové konanie a rozhodnutie, resp. aby zmenil rozsudok súdu prvého stupňa, a to tak, že ju spod obžaloby v celom rozsahu oslobodí.

Prokurátorka odvolaním napadla len výrok o treste odňatia slobody v neprospech obžalovanej a argumentovala nasledovne: „S rozhodnutím prvostupňového súdu, čo do uznania viny súhlasím. Nesúhlasím však s výrokom o treste konkrétne, čo do neuloženia trestu odňatia slobody v zmysle ustanovenia § 329 odsek 2 Trestného zákona, a to najmenej vo výmere 5 rokov so zaradením do ústavu s minimálnym stupňom stráženia, pretože na takýto postup prvostupňového súdu neboli zákonné podmienky. V ďalších častiach nenapádam výrok rozsudku o treste. Podľa zákonodarcu mimoriadne okolnosti vo svojej podstate vyžadujú, aby súd starostlivo a dôkladne zväzil ich povahu, musí ísť o také okolnosti, ktoré sa pri posudzovanej trestnej činnosti bežne nevyskytujú alebo len v ojedinelých prípadoch. Takýmito okolnosťami budú najmä inak poľahčujúce okolnosti, za predpokladu, že ich rozsah alebo význam prekračujú hranice bežné pre priznanie statusu poľahčujúcich okolností. Prvostupňový súd v napadnutom rozsudku neuvádza žiadne mimoriadne okolnosti tak, ako to má na mysli ustanovenie § 39 Trestného zákona, konštatuje len, že trest odňatia slobody podľa zákonnej trestnej sadzby vo výmere 5 rokov by bol pre obžalovanú neprimerane prísny. Pri ukladaní trestu nemôže byť poľahčujúcou okolnosťou, že obžalovaná nevyvinula iniciatívu pri žiadaní úplatku, pretože znakom skutkovej podstaty zločinu prijímania úplatku podľa § 329 Trestného zákona je aj prijatie úplatku, nielen jeho žiadanie, resp. vyvíjanie iniciatívy na jeho prijatie. Tu treba podotknúť, že obžalovaná sa ako štátny zamestnanec vo verejnej funkcii dopustila úmyselného trestného činu, pričom za porušenie zákona mohla predpokladať uloženie sankcie. Ak zákonodarca ustanovil pri zločine prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona sankciu - trest odňatia slobody vo výmere 5 až 12 rokov, bolo to z dôvodu závažnosti tohto trestného činu. V závere odvolania navrhla, aby najvyšší súd zrušil rozsudok špecializovaného trestného súdu podľa § 321 ods. 1 písm. d/, písm. e/ Trestného poriadku vo

výroku, ktorým bol obžalovanej uložený podmienený trest slobody a uložil obžalovanej nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere najmenej 5 rokov s jej zaradením do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia, zároveň, aby uložil peňažný trest vo výmere 1 000 € a náhradný trest odňatia slobody vo výmere 4 mesiace, aby ďalej uložil trest prepadnutia veci a to sumy 200 € a trest zákazu činnosti spočívajúci v zákaze výkonu funkcie spojenej s rozhodovacou činnosťou vo verejnej správe na dobu 4 roky.

K odvolaniu prokurátorky sa vyjadrila obžalovaná v podstate nasledovne: „Som presvedčená, že aj v prípade, ak by skutočne išlo v mojom prípade o spáchanie trestného činu prijímania úplatku, s čím sa nestotožňujem, bol by nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní najmenej päť rokov za prijatie sumy 200 Eur, popri konštatovaní o zodpovednom výkone mojich povinností, o spoľahlivo preukázanej absencii mojej korupčnej iniciatívy a čo len náznaku môjho akéhokoľvek korupčného správania pri výkone úloh stavebného úradu a popri konštatovaní o mojej bezúhonnosti, neprimerane prísny.“

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací preskúmal v zmysle § 317 ods. 1 Trestného poriadku zákonnosť a odôvodnenosť napadnutého rozsudku ako i správnosť postupu konania, ktoré mu predchádzalo. Mal pritom na zreteli aj povinnosť prihliadnuť na chyby, ktoré neboli odvolaním vytýkané, ak by odôvodňovali podanie dovolania podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku a zistil, že odvolanie obžalovanej Ing. arch. X. J. je čiastočne dôvodné, avšak pre iné skutočnosti ako uviedla v odvolaní a že odvolanie prokurátorky nie je dôvodné.

Najvyšší súd konštatuje, že špecializovaný trestný súd v rámci procesného postupu rešpektoval a dodržal základné zásady trestného konania uvedené v ustanovení § 2 Trestného poriadku, najmä zásady zákonného procesu - § 2 ods. 7 Trestného poriadku, práva na obhajobu - § 2 ods. 9 Trestného poriadku, náležitého zistenia skutkového stavu vo veci - § 2 ods. 10 Trestného poriadku, voľného hodnotenia dôkazov - § 2 ods. 12 Trestného poriadku i rovnosti strán (kontradiktórnosti) - § 2 ods. 14 Trestného poriadku. Odvolací súd konštatuje, že súd prvého stupňa dospel vyhlásením rozsudku po bezchybnom procesnom postupe a v súlade so všetkými procesnými ustanoveniami, ktoré tento proces upravujú.

K výroku o vine

Podľa § 2 ods. 10 Trestného poriadku orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol náležite zistený skutkový stav veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, a to v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie. Dôkazy obstarávajú z úradnej povinnosti. Právo obstarávať dôkazy majú aj strany. Orgány činné v trestnom konaní s rovnakou starostlivosťou objasňujú okolnosti svedčiace proti obvinenému ako aj okolnosti, ktoré svedčia v jeho prospech a v oboch smeroch vykonávajú dôkazy tak, aby umožnili súdu spravodlivé rozhodnutie.

Podľa § 2 ods. 12 Trestného poriadku orgány činné v trestnom konaní a súd hodnotia dôkazy podľa svojho vnútorného presvedčenia založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo i v ich súhrne nezávisle od toho, či ich obstaral súd, orgány činné v trestnom konaní alebo niektorá zo strán.

Špecializovaný trestný súd v konaní postupoval tak, aby bol náležite zistený skutkový stav veci, a to v rozsahu nevyhnutnom na jeho rozhodnutie. Starostlivo objasňoval okolnosti svedčiace proti obžalovanej ako aj okolnosti, ktoré svedčia v jej prospech. Vykonané dôkazy hodnotil podľa svojho vnútorného presvedčenia založeného na uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo i v súhrne. V odôvodnení napadnutého rozsudku vyložil, ktoré skutočnosti a prečo vzal za dokázané, o ktoré dôkazy oprel svoje skutkové zistenia a akými úvahami sa spravoval pri hodnotení vykonaných dôkazov. Pokiaľ ide o skutkové zistenia súdu prvého stupňa, najvyšší súd nemá žiadne ani tie najmenšie pochybnosti o tom, že stíhaný skutok sa stal a že ho spáchala obžalovaná Ing. arch. X. J.. V tomto smere súd prvého stupňa výstižne, dostatočne a presvedčivo, v odôvodnení napadnutého rozsudku, vysvetlil na základe akých dôkazov a zistení z nich vyplývajúcich dospel k záveru o vine obžalovanej. Na takomto základe potom

špecializovaný trestný súd vyvodil z dôkazov o podstate stíhaného trestného činu zistenia, ktoré sú správne.

Súd prvého stupňa sa zaoberal a vysporiadal s návrhmi na doplnenie dokazovania i skutkovou a právnou argumentáciou strán v konaní pri dodržaní princípu kontradiktórnosti konania. Skutočnosť, že obžalovaná sa nestotožnila so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa, nemôže sama o sebe viesť odvolací súd k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia súdu prvého stupňa. Pokiaľ sa skutkové závery špecializovaného trestného súdu zakladajú na vnútornom presvedčení získanom po starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu a tieto závery boli vyvedené na podklade úplného zistenia skutkového stavu veci a zodpovedajú úvahám, ktorými sa k takýmto záverom došlo, nemožno súdu prvého stupňa vytknúť nedôslednosť alebo vnútorné rozpory a nemožno im potom v prospech obžalovanej úspešne odporovať odvolaním len preto, že súd mohol dospieť aj k iným záverom, keby sa spravoval inými úvahami (úvahami obhajoby).

Najvyšší súd po preskúmaní hodnotenia dôkazov vykonaných špecializovaným trestným súdom nezistil, že by tento pri hodnotení dôkazov postupoval v rozpore s § 2 ods. 12 Trestného poriadku, a že by vykonané dôkazy vyhodnotil jednostranne v neprospech obžalovanej. Hodnotenie dôkazov súdom prvého stupňa neodporuje základným princípom logického myslenia.

Najvyšší súd poznamenáva, že do práva na spravodlivý proces nepatrí právo strany v konaní, aby sa všeobecný súd stotožnil s právnymi názormi, návrhmi a hodnotením dôkazov podľa jej predstáv. Právo na spravodlivý proces neznamená ani právo na to, aby bola strana konania pred všeobecným súdom úspešná, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jej požiadavkami a právnymi názormi. Súd neporuší žiadne práva strany v konaní, ak si neosvojí ňou navrhnutý spôsob hodnotenia vykonaných dôkazov a ak sa neriadi jej výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov (nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. III. ÚS 339/08, II. ÚS 197/07, II. ÚS 78/05, IV. ÚS 252/04).

K odvolacím argumentom obžalovanej najvyšší súd poznamenáva, že sú vytrhnuté z kontextu obsahu predchádzajúceho rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 6To/12/2015, z 26. novembra 2015, ako jednoznačne „prospešné“ pre obžalobu bez toho, aby bol akceptovaný zmysel a podstata uvedeného rozhodnutia. Nemožno prehliadnuť požiadavku najvyššieho súdu na zistenie, či „stavebné konanie“ mala na stavebnom úrade v kompetencii len jedna oprávnená osoba, alebo či takýchto osôb bolo viac. Odpoveď je zrejmá z výpovede starostu W. Z. na č. l. 393 - 396. Najvyšší súd jasne usmernil špecializovaný trestný súd na zistenie, či: „rozhodovanie o stavbe vyššie uvedených svedkov by riešila výlučne ona“ strana 7 - 8 označeného uznesenia najvyššieho súdu.

V tejto súvislosti si treba uvedomiť, že stíhaný trestný čin bol dokonaný prijatím úplatku, a teda pre vyvedenie trestnej zodpovednosti voči obžalovanej bol a je rozhodujúci stav v čase činu a nie hypotetický stav po jeho dokonaní. Preto niet žiadnych pochyb o tom, že obžalovaná Ing. arch. X. J. prijala úplatok konajúc ako verejný činiteľ (v tomto odkazuje odvolací súd na už spomenuté uznesenie najvyššieho súdu z 26. novembra 2015 na čl. l. 383 -386 i na odôvodnenie odvolaním napadnutého rozsudku špecializovaného trestného súdu, v ktorých rozhodnutiach je komplexne a zrozumiteľne táto otázka vyriešená) spôsobom opísaným v skutkovej vete rozsudku špecializovaného trestného súdu. Usvedčujúca dôkazná situácia (viď rozsudok špecializovaného trestného súdu) je jednoznačná a možno z nej bez akýchkoľvek pochybností vyvodiť skutkový záver ustálený špecializovaným trestným súdom v odsudzujúcom rozsudku.

Pokiaľ ide o právnú kvalifikáciu konania obžalovanej, keď špecializovaný trestný súd posúdil jej konanie ako zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona, tak táto kvalifikácia zodpovedá doplnenému dokazovaniu na hlavnom pojednávaní a právnemu názoru najvyššieho súdu vyslovenému v uznesení z 26. novembra 2015. Odvolací súd považuje uvedenú právnú kvalifikáciu za správnu a zákonnú, a preto v tejto časti nemohol akceptovať argumenty obhajoby.

K výroku o treste

Špecializovaný trestný súd sa dopustil viacerých, a to aj závažných chýb vo výroku o treste keď:

- nesprávne aplikoval priťažujúcu okolnosť podľa § 37 písm. e/ Trestného zákona,
- nesprávne uložil trest prepadnutia veci,
- ustanovil neprimerane prísny náhradný trest odňatia slobody podľa § 57 ods. 3 Trestného zákona,
- nesprávne do výroku o treste vložil ustanovenia konštatívneho charakteru.

Konkrétne:

Podľa § 37 písm. e/ Trestného zákona priťažujúcou okolnosťou je to, že páchatel' „zneužil svoje zamestnanie, povolanie, funkciu alebo postavenie na dosiahnutie neoprávnenej alebo neprimeranej výhody“.

Podľa § 128 ods. 8 Trestného zákona „ak na spáchanie trestného činu tento zákon vyžaduje osobitnú vlastnosť, spôsobnosť alebo postavenie páchatel'a, môže byť páchatel'om alebo spolupáchatel'om len osoba, ktorá má požadovanú vlastnosť, spôsobilosť alebo postavenie“.

Podľa § 38 ods. 1 Trestného zákona „na okolnosť, ktorá je zákonným znakom trestného činu nemožno prihliadnuť ako na poľahčujúcu okolnosť, priťažujúcu okolnosť, okolnosť, ktorá podmieňuje uloženie trestu pod zákonom ustanovenú dolnú hranicu trestnej sadzby, alebo okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby“.

Páchatel'om zločinu prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona môže byť len špeciálny subjekt - verejný činiteľ, a teda osoba ktorá sa podieľa (s ohľadom na svoje postavenie, štatút, zamestnanie a podobne) na plnení úloh spoločnosti a štátu a používa pritom právomoc, ktorá mu bola v rámci zodpovednosti za plnenie týchto úloh zverená.

Špecializovaný trestný súd správne ustálil, že obžalovaná konala, resp. žalovaný skutok spáchala ako verejný činiteľ (úvahy k tomu vid' vyššie). Za takéhoto stavu (spáchanie trestného činu verejným činiteľom), ale nebolo možné zároveň konštatovať aj danosť priťažujúcej okolnosti podľa § 37 písm. e/ Trestného zákona, pretože táto je celkom logicky obsiahnutá už v pojme verejný činiteľ.

Je nesporné, že obžalovaná na spáchanie trestného činu zneužila svoje zamestnanie, funkciu i postavenie, čím boli splnené podmienky na konštatovanie priťažujúcej okolnosti podľa § 37 písm. e/ Trestného zákona, to však s ohľadom na skutočnosť, že sa pri spáchaní trestného činu podieľala na plnení úloh spoločnosti a štátu, keď obstarávala vec všeobecného záujmu a bola pritom vybavená zodpovedajúcou právomocou, nadobudlo vyšší rozmer v podobe záveru, že trestný čin spáchala ako verejný činiteľ.

Použitie priťažujúcej okolnosti podľa § 37 písm. e/ Trestného zákona prichádza do úvahy len vtedy, ak páchatel' nemá zároveň postavenie špeciálneho subjektu - verejného činiteľa. Použitie jednej a tej istej okolnosti - spáchanie trestného činu verejným činiteľom (ktorá v sebe zhŕňa priťažujúcu okolnosť podľa § 37 písm. e/ Trestného zákona) na vyvodenie dvoch pre obžalovaného negatívnych dôsledkov v podobe súčasného použitia kvalifikovanej skutkovej podstaty trestného činu (v tomto prípade odseku 2) a zároveň i priťažujúcej okolnosti podľa § 37 písm. e/ Trestného zákona odporuje princípu spravodlivej konkurencie dvoch zákonných ustanovení, a to § 329 ods. 2 Trestného zákona na jednej strane a § 37 písm. e/ Trestného zákona na druhej strane. Súčasné použitie uvedených ustanovení Trestného zákona teda odporuje princípu zákazu dvojitého pričítania (spravodlivá konkurencia) tej istej okolnosti (§ 38 ods. 1 Trestného zákona) vo vzťahu k obžalovanému. V prípade takejto konkurencie má prednosť špeciálne ustanovenie vyjadrené kvalifikovanou skutkovou podstatou trestného činu (v predmetnej veci § 329 ods. 2 Trestného zákona) a obligatórny postup podľa neho pred ustanovením § 37 písm. e/ Trestného zákona, ktoré ako subsidiárne možno použiť len vtedy, ak zároveň nie je tam uvedený stav zákonným znakom trestného činu (§ 38 ods. 1 Trestného zákona).

Preto odvolací súd pri ukladaní trestu odňatia slobody neaplikoval priťažujúcu okolnosť, v dôsledku čoho bolo možné konštatovať existenciu len jednej poľahčujúcej okolnosti podľa § 36 písm. j/ Trestného zákona, čo sa odrazilo v použití ustanovenia § 38 ods. 3 Trestného zákona, a teda znížení hornej hranice trestnej sadzby trestu odňatia slobody na 9 rokov a 8 mesiacov.

Zároveň najvyšší súd podobne ako špecializovaný trestný súd aplikoval ustanovenie § 39 ods. 1 Trestného zákona ako zmiernujúce ustanovenie (tak došlo k zníženiu dolnej hranice zákonom ustanovenej trestnej sadzby trestu odňatia slobody na dva roky), pričom si osvojil všetky právne úvahy a závery špecializovaného trestného súdu k tejto okolnosti prezentované na strane 12 až 14 napadnutého rozsudku ako správne, presvedčivé a vyčerpávajúce, pretože zodpovedajú princípu individualizácie trestnej sankcie a jej proporcionality k vykonanému činu.

Špecializovaný trestný súd pri ukladaní trestu odňatia slobody (okrem vyššie uvedeného pochybenia) dodržal základné pravidlá dôležité pri ukladaní tohto trestu.

Medzi ne v prvom rade patrí ustanovenie § 34 ods. 1 Trestného zákona zakotvujúce účel trestu, podľa ktorého trest má zabezpečiť ochranu spoločnosti pred páchatelom tým, že mu zabráni v páchaní ďalšej trestnej činnosti a vytvorí podmienky na jeho výchovu a k tomu, aby viedol riadny život a súčasne iných odradí od páchania trestných činov; trest zároveň vyjadruje morálne odsúdenie páchatela spoločnosťou.

Trest je opatrením štátneho donútenia, ktoré v mene štátu na základe a v medziach zákona ukladajú v predpísanom konaní na to povolané súdy páchatelovi za spáchaný trestný čin. V tejto definícii je vyjadrená zásada „nulla poena sine lege sine crimine sine iudicio“. Trest ako právny následok trestného činu môže priamo postihnúť len páchatela trestného činu (zásada personalnosti trestu) tak, aby bol zabezpečený čo najmenší vplyv na jeho rodinu (§ 34 ods. 3 Trestného zákona). Trest je jedným z prostriedkov na dosiahnutie účelu Trestného zákona. Tým je určená aj jeho funkcia v tých smeroch, v ktorých má pôsobiť zákon na ochranu spoločnosti jednak pred páchatelom trestného činu, voči ktorému sa prejavuje prvok represie (zabránenie v trestnej činnosti) a prvok individuálnej prevencie (výchova k riadnemu životu), a jednak aj voči ďalším členom spoločnosti - potencionálnym páchatelom, voči ktorým sa prejavuje prvok generálnej prevencie (výchovné pôsobenie trestu na ostatných členov spoločnosti). Ochrana spoločnosti sa teda uskutočňuje dvoma prvkami, a to prvkom donútenia (represia) a prvkom výchovy. Oba prvky sa uplatňujú v zásade súčasne v každom treste, pričom treba mať na zreteli dôležitosť vzájomného pomeru medzi trestnou represiou a prevenciou.

Ochrana spoločnosti pred páchatelmi trestných činov vrátane ochrany práv a slobôd jednotlivých občanov robí z trestu prostriedok sebaobrany spoločnosti pred trestnými činmi. Trest pritom nesmie byť prostriedkom na riešenie iných spoločenských problémov. Preto Trestný zákon vychádza z myšlienky, že základným účelom a cieľom trestu je ochrana spoločnosti pred trestnými činmi a pred ich páchatelmi.

Individuálna prevencia spočíva vo vytvorení podmienok na výchovu odsúdeného a na to, aby viedol riadny život. Generálna prevencia má zabezpečiť nielen odradenie ostatných potencionálnych páchatelov od páchania trestných činov, ale i utvrdenie pocitu právnej istoty a spravodlivosti u ostatných členov spoločnosti. Spravodlivé a včasné uloženie trestu dáva ostatným členom spoločnosti najavo, že konanie, za ktoré bol uložený trest je protiprávne a nežiaduce. Váruje ich pred páchaním trestnej činnosti a posilňuje pocit právnej istoty a právneho štátu. Trestný zákon vychádza z jednoty individuálnej a generálnej prevencie, pričom obe tieto zložky sa navzájom dopĺňajú a podmieňujú. Disproporcía medzi jednotlivými druhmi prevencie v zásade vedie k nedostatočnému výchovnému pôsobeniu trestu tak na páchatela trestného činu ako i na ostatných členov spoločnosti.

Trest samozrejme musí vyjadrovať aj morálne odsúdenie páchatela spoločnosťou. V treste je teda obsiahnuté aj spoločenské odsúdenie, negatívne hodnotenie páchatela a jeho činu, tak právne ako aj etické.

Ďalším ustanovením, ktoré musí súd aplikovať pri úvahách týkajúcich sa ukladania trestu je § 34 ods. 4

Trestného zákona, podľa ktorého pri určovaní druhu trestu a jeho výmery súd prihliadne najmä na spôsob spáchania činu a jeho následok, zavinenie, pohnútku, príťažujúce okolnosti, poľahčujúce okolnosti a na osobu páchatel'a, jeho pomery a možnosť jeho nápravy. Výmerou trestu sa rozumie nie len určenie trestu v rámci sadzby tam, kde je trest takto kvantifikovaný, ale aj určenie rôznych modalít alebo obsahu trestov, ak je toto určenie vyhradené súdu (napr. určenie druhu a rozsahu zakázanej činnosti, určenie rozsahu majetku, ktorý prepadá v prospech štátu, určenie podmienok obmedzení alebo povinností pri podmienenom odsúdení). Práve rozpätie zákonom ustanovenej trestnej sadzby pri určitých trestoch umožňuje a zároveň ukladá súdu povinnosť individualizovať ukladaný trest. Súd je povinný vo výmere uloženého trestu zohľadniť všetky okolnosti uvedené v ustanovení § 34 ods. 4, ods. 5 Trestného zákona.

Osobu páchatel'a treba hodnotiť vo všetkých súvislostiach pričom nemožno opomenúť možnosť jeho nápravy. Úsudok o možnosti nápravy páchatel'a si súd vytvára z veľkej časti už na základe hodnotenia povahy a závažnosti spáchaného trestného činu (t.j. či ide o prečin, zločin, obzvlášť závažný zločin) pri náležitom zhodnotení osoby páchatel'a. Možnosť nápravy páchatel'a konkretizuje jeho osobu vo všetkých zásadných súvislostiach. Primárne ide o stanovenie prognózy budúceho vývoja správania sa páchatel'a na základe objasnenia jeho osobnostných vlastností a ich spojitostí so spáchaným trestným činom vrátane vplyvu sociálnej mikroštruktúry. Z hľadiska posúdenia možnosti nápravy páchatel'a má veľký význam celkový spôsob jeho života a jeho správanie pred spáchaním trestného činu a jeho postoj k spáchanému trestnému činu (Rt 23/1967). Záver súdu o možnosti nápravy páchatel'a musí byť vždy v plnom súlade s ochranou, ktorú súd uložením trestu poskytuje záujmom spoločnosti, štátu a občanom pred útokmi páchatel'ov trestných činov a výchovným pôsobením na ostatných členov spoločnosti.

Pri ukladaní trestu treba zároveň vychádzať zo spojenia a vzájomnej vyváženosti dvoch princípov, a to z princípu zákonnosti trestu a z princípu individualizácie trestu. Trest musí byť úmerný k spáchanému trestnému činu (zásada proporcionálnosti trestu), úmernosť trestu okrem iného určujú aj pohnútky páchatel'a a možnosti jeho nápravy.

Najvyšší súd rešpektujúc vyššie uvedené zásady dospel k záveru, že aplikácia ustanovenia § 39 ods. 1 Trestného zákona v prípade obžalovanej Ing. arch. X. J. bola a je opodstatnená, pretože osoba obžalovanej (doposiaľ bezúhonná, ktorej vedenie riadneho života v budúcnosti je isté) nespadá do kategórie osôb bežne páchajúcich obdobnú trestnú činnosť a napokon i rozsah (výška úplatku) a okolnosti prípadu - „podľahnutie pokušeniu“ sa vymykajú z obvyklých prípadov takýchto trestných činov. Preto najvyšší súd dospel k zhodnému záveru ako špecializovaný trestný súd, že uloženie trestu odňatia slobody bez použitia zmiernujúceho ustanovenia podľa § 39 ods. 1 Trestného zákona by bolo pre obžalovanú Ing. arch. X. J. príliš prísne.

Pokiaľ špecializovaný trestný súd podmienene odložil výkon trestu odňatia slobody, uložil obžalovanej probačný dohľad, určil skúšobnú dobu 5 rokov a uložil obžalovanej povinnosť podľa § 51 ods. 2, ods. 4 písm. g/ Trestného zákona, rozhodol správne a v súlade so zákonom. Preto nemal najvyšší súd dôvod rozhodnúť inak ako špecializovaný trestný súd a v týchto častiach odkazuje na odôvodnenie napadnutého rozsudku.

So zreteľom na uvedené bolo odvolanie prokurátora zamietnuté ako nedôvodné.

K ďalším výrokom o treste najvyšší súd uvádza.

Prvostupňový súd správne obžalovanej uložil peňažný trest z hľadiska jeho druhu i výmery, pretože na takýto postup boli splnené podmienky uvedené v ustanovení § 56 a § 57 Trestného zákona (v čase rozhodovania súdu prvého stupňa).

Pri trestných činoch korupcie je žiaduce nie len odčerpanie získaného úplatku obžalovanému, či už uložením trestu prepadnutia vecí (obžalovanému, ktorý poskytol úplatok), alebo uložením ochranného opatrenia - zhabania vecí (obžalovanému, ktorý prijal úplatok), ale aj sankčný postih vo forme

peňažného trestu ako zásah do majetkovej sféry obžalovaného, ktorú si chcel protizákonným spôsobom vylepšiť. Z hľadiska druhu trestu ide o adekvátny zásah do majetkových pomerov páchatel'a (v tomto prípade páchatel'ky) zodpovedajúci charakteru spáchanej trestnej činnosti.

Pokiaľ však špecializovaný trestný súd ustanovil podľa § 57 ods. 3 Trestného zákona, náhradný trest odňatia slobody až vo výmere štyri mesiace - pre prípad, že by výkon peňažného trestu mohol byť úmyselne zmarený, nepostupoval správne, a to s ohľadom na to, že aj náhradný trest odňatia slobody ustanovený pri peňažnom treste musí byť ukladaný v súlade so zásadami ukladania trestu a musí byť i spravodlivo a objektívne proporcionálny k výmere uloženého peňažného trestu. Odvolací súd považuje za neadekvátne, aby náhradný trest odňatia slobody vo výmere 4 mesiace (ustanovený špecializovaným trestným súdom) mal slúžiť ako odstrašenie a zároveň motivácia na to, aby obžalovaná zaplatila peňažný trest vo výmere 1 000 €, pretože pomer závažnosti a dôsledkov týchto trestov je absolútne nevyvážený. Vyššie uvedené dáva najvyšší súd do pozornosti len z akademického hľadiska (do budúcnosti), pretože po doplnení dokazovania na verejnom zasadnutí najvyšší súd zistil, že osobné a majetkové pomery obžalovanej dokumentujú jej nemožnosť peňažný trest zaplatiť.

Podľa § 57 ods. 1 Tr. poriadku pri ukladaní peňažného trestu súd prihliadne na osobné a majetkové pomery páchatel'a. Peňažný trest neuloží, ak je zrejme, že ho odsúdený nebude schopný zaplatiť.

Zo správy Úradu práce sociálnych vecí a rodiny Bratislava (č. l. 446) vyplýva, že obžalovaná bola evidovaná ako uchádzača o zamestnanie v období od 31.3.2016 do 8.1.2017, pričom nebola a ani v súčasnosti nie je poberateľkou dávok v hmotnej núdzi a ani žiadnej štátnej dávky. Obžalovaná vysvetlila, že sa stará o chorú matku, ktorá žije s ňou a jej manželom, pričom matka trpí Alzheimerovou chorobou (deštruktívne ochorenie mozgu). Chod domácnosti je financovaný z manželovho príjmu. Za takéhoto stavu dospel najvyšší súd k záveru, že osobné a ani majetkové pomery obžalovanej nie sú adekvátne na pozitívne rozhodnutie o uložení peňažného trestu, pričom neoprávnený majetkový prospech - úplatok je odčerpateľný obžalovanej uložením ochranného opatrenia - zhabania vecí, čo najvyšší súd aj učinil. Preto najvyšší súd neuložil obžalovanej Ing. arch. X. J. peňažný trest.

Špecializovaný trestný súd nesprávne a v rozpore so zákonom uložil obžalovanej trest prepadnutia vecí - sumy 200 €. Súd prvého stupňa si zrejme neuvedomil, že tento trest môže súd uložiť páchatel'ovi, v zmysle § 60 ods. 4 Trestného zákona, len vtedy „ak ide o vec patriacu páchatel'ovi“. Prijatý úplatok sa nikdy nemôže stať vlastníctvom osoby, ktorá úplatok prijala (vlastníctvo vecí nemožno nadobudnúť trestnou činnosťou, pričom ale ponúknutý úplatok môže byť vlastníctvom osoby, ktorá úplatok dala), a preto bolo v rozpore s ustanovením § 60 Trestného zákona (v celom rozsahu) uloženie tohto druhu trestu obžalovanej Ing. arch. X. J..

Odčerpánie úplatku z moci všetkých korupčne konajúcich osôb je podľa najvyššieho súdu potrebné a nevyhnutné (viď vyššie), a preto jediný spôsob ako to v predmetnej veci bolo možné docieľiť, bolo uloženie ochranného opatrenia - zhabania vecí, čo najvyšší súd aj učinil postupom vyjadreným vo výrokovej časti toho rozsudku, za splnenia všetkých zákonom ustanovených podmienok, a tak napravil pochybenie špecializovaného trestného súdu v tejto časti.

Okrem vyššie uvedeného najvyšší súd na rozdiel od špecializovaného trestného súdu vo výrokoch jednotlivých trestov neaplikoval konštatčné zákonné ustanovenia:

- „Podľa § 51 ods. 5 Trestného zákona obžalovaná je povinná strpieť nad sebou kontrolu vykonávanú probačným a mediačným úradníkom okresného súdu v mieste bydliska obžalovanej“;

- „Podľa § 57 ods. 2 Trestného zákona zaplatená suma peňažného trestu pripadá štátu“;

- „Podľa § 60 ods. 6 Trestného zákona vlastníkom prepadnutej veci sa stáva štát“.

Už z obsahu vyššie uvedených ustanovení vyplýva, že konštatujú právny stav, ktorý nastáva priamo zo zákona bez toho, aby o nastolení takého stavu musel, mal a mohol rozhodovať súd.

Výrok o treste musí byť vždy presný, jasný a zrozumiteľný, a preto má obsahovať len tie ustanovenia Trestného zákona, ktoré majú priamy dopad (ovplyvňujú) na druh a výmeru uloženého trestu, a tak na okolnosti (odsúdenie), ktoré môžu nastať len na základe rozhodnutia súdu. Preto súd nerozhoduje napr. podľa § 57 ods. 2 Trestného zákona o tom, že zaplatená suma peňažného trestu pripadá štátu, podobne ako nerozhoduje o tom, že „skúšobná doba začína plynúť dňom nasledujúcim po dni nadobudnutia právoplatnosti rozsudku“ - druhá veta § 51 ods. 2 Trestného zákona. Ak špecializovaný trestný súd vychádzal zo zaužívanej praxe, tak táto je prekonaná práve ohľadom na vyššie uvedené.

V neposlednom rade najvyšší súd rozhodol zhodne ako súd prvého stupňa vo výroku podľa § 61 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona, ktorým bol obžalovanej uložený trest zákazu činnosti spočívajúci v zákaze výkonu funkcie spojenej s rozhodovacou činnosťou vo verejnej správe na dobu 4 roky, pretože aj na uloženie takéhoto druhu trestu a v takej výmere boli splnené všetky zákonom predpokladané podmienky. V tejto časti odvolací súd odkazuje na odôvodnenie napadnutého rozsudku, z ktorého právnymi závermi sa stotožnil bez potreby opakovania tam uvedeného.

So zreteľom na vyššie uvedené rozhodol najvyšší súd tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.